

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 303/04-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 6. októbra 2004 predbežne prerokoval sťažnosť Ing. M. K., bytom B., zastúpeného advokátom JUDr. B. N., B. B., vo veci porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 10/03 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Ing. M. K. o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 19. mája 2004 doručená sťažnosť Ing. M. K., bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej

len „dohovor“) postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 10/03.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ bol účastníkom konania (v procesnom postavení žalovaného v 1. rade) vedeného na Okresnom súde Brezno (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 4 C 131/98. Okresný súd rozhodol v tomto konaní rozsudkom sp. zn. 4 C 131/98 z 12. októbra 2001, ktorým určil, „... že kúpna zmluva V 1039/97 uzatvorená 17. 10. 1997, vložená pre katastrálne územie B. na LV č. 3723, v časti predmetu zmluvy: prevádzková budova č. s. 955 na parcele KN 2736/5 je neplatná“. Zároveň určil, že spoluvlastníkmi označenej nehnuteľnosti sú žalobcovia.

Uvedený rozsudok okresného súdu napadol včas podaným odvolaním sťažovateľ a žalovaný v 2. rade, o ktorom rozhodol Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 16 Co 1148/02 z 27. júna 2002 tak, že vo výroku o určení neplatnosti kúpnej zmluvy napadnutý rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu zamietol a vo výroku o určení spoluvlastníctva predmetnej nehnuteľnosti prvostupňový rozsudok potvrdil.

Proti rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré bolo uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 10/03 z 5. marca 2004 odmietnuté v súlade s § 243b ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) v spojení s § 218 ods. 1 písm. c) OSP ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Prípustnosť dovolania podľa názoru dovolacieho súdu nebolo možné vyvodiť z ustanovenia § 238 ods. 1 a 3 OSP, ale ani z ustanovenia § 237 OSP. Preto riadiac sa úpravou dovolacieho konania sa napadnutým rozsudkom z hľadiska jeho vecnej správnosti nezaoberal.

Podľa tvrdenia sťažovateľa najvyšší súd porušil svojím postupom v namietanom konaní jeho základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Porušenie svojich práv vidí sťažovateľ okrem iného v tom, že:

„V rozpore s § 157 ods. 2 O. s. p. je tzv. súhrnné zistenie, ktoré zakladá prakticky nepreskúmateľnosť rozhodnutia a čo porušuje čl. 46 ods. 1 ústavy i čl. 6 ods. 1 dohovoru. Z odôvodnenia súdneho rozhodnutia musí vyplývať vzťah medzi skutkovými zisteniami a úvahami pri hodnotení dôkazov na strane jednej a právnymi závermi na strane druhej. V prípade, kedy sú právne závery v extrémnom nesúlade s obsahom spisu a v ňom zistenými skutkovými okolnosťami, treba také rozhodnutie považovať za stojace v rozpore s cit. článkami. Takým je podľa nás i uznesenie Najvyššieho súdu SR, ktoré len rámcovo konštatuje neprípustnosť dovolania proti rozsudku odvolacieho súdu.“

Podľa sťažovateľa: „Zmena právneho náhľadu odvolacieho súdu na prejednávanú vec je vždy dôvodom konečného rozhodnutia preto, aby sa z hľadiska ústavnoprávneho otvorila možnosť pre účastníkov vyjadriť sa k nej (...), prípadne i predložiť nové dôkazy, ktoré z pohľadu dovtedajšieho posudzovania okresným súdom, neboli relevantné. Opačným postupom odvolací súd porušuje zásadu dvojinštantnosti občianskeho súdneho konania, lebo by účastníkovi konania odoprel možnosť prieskumu správnosti nových, prípadne – z pohľadu súdu prvého stupňa – dosiaľ bezvýznamných, z hľadiska právneho posúdenia odvolacím súdom však rozhodujúcich skutkových zistení. Ani túto zmenu v rozhodnutí odvolacieho súdu NS SR nepostrehol a v dôsledku čoho ju ani nemohol posúdiť z hľadiska citovaných ustanovení o prípustnosti dovolania aj proti formálne potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu.“

Sťažovateľ napokon vyjadruje názor, že «Zo strany NS SR mala byť len taká ústavne konformná interpretácia ust. § 237 písm. f) O. s. p. – ku ktorej vade prihliada vždy ex officio – na základe ktorej mal v postupe odvolacieho súdu vidieť nesprávnosť, lebo účastníkovi konania – sťažovateľovi – bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred súdom, spočívajúca v práve, právne i skutkovo argumentovať voči nesprávnemu názoru a procesnému postupu odvolacieho súdu. Postup odvolacieho súdu, ktorý len vo všeobecnej rovine uviedol, že „v danom prípade prípustnosť dovolania nemožno vyvodiť ani z ust. § 238 ods. 1, 3 ani z ust. § 237 O. s. p.“ je preto neprímerane formalistický a vo svojich

dôsledkoch porušujúcim základné právo na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (čl. 6 ods. 1 dohovoru).»

Sťažovateľ navrhuje, aby vo veci jeho sťažnosti ústavný súd prijal tento nález:

„Právo Ing. M. K. na spravodlivý a zákonný proces, garantovaný čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, v konaní vedenom na NS SR pod sp. zn. 3 Cdo 10/03, porušené bolo.

Uznesenie NS SR zo dňa 5. marca 2004, sp. zn. 3 Cdo 10/03 zrušuje a vec vracia NS SR na ďalšie konanie.

Ing. M. K. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 200.000,- Sk, ktorú sumu vyplatí NS SR v lehote do 2 mesiacov od právoplatného nálezu.

Ing. M. K. priznáva náhradu trov konania podľa vyhl. č. 163/2002 Z. z. § 13 ods. 8 za 3 úkony á 4 533, spolu 13 599,- Sk, 3 x režijný paušál á 136,- Sk spolu 408,- Sk, 19 % DPH v sume 2 661,30,- Sk. Celková náhrada trov konania predstavuje sumu 16 668,30 Sk, ktorú NS SR vyplatí na účet jeho právneho zástupcu JUDr. B. N. v lehote do 1 mesiaca od právoplatnosti nálezu.“

Zároveň žiada sťažovateľ priznať úhradu trov konania.

Ústavný súd si v rámci prípravy predbežného prerokovania sťažnosti od okresného súdu vyžiadal kompletný spisový materiál okresného súdu v právnej veci sťažovateľa, t. j. spis sp. zn. 4 C 131/98, ktorý mu bol doručený 13. septembra 2004, a oboznámil sa s jeho obsahom.

II.

Ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti

navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, nepripustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Vychádzajúc z čl. 127 ods. 1, ako aj ďalších súvisiacich ustanovení ústavy možno konštatovať, že systém ústavnej ochrany základných práv a slobôd je rozdelený medzi všeobecné súdy a ústavný súd, pričom právomoc všeobecných súdov je ústavou založená primárne („... ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd“) a právomoc ústavného súdu len subsidiárne.

Zásada subsidiarity reflektuje okrem iného aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti preskúmané.

Z argumentácie sťažovateľa vyplýva, že porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru spočíva v tom, že najvyšší súd interpretoval neústavným spôsobom i § 237 f) OSP, pretože nesprávne vyhodnotil postup odvolacieho súdu, ktorým mu podľa jeho tvrdenia bola odňatá reálna a efektívna možnosť konať pred odvolacím súdom, v dôsledku čoho mu nebolo umožnené právne i skutkovo

argumentovať voči nesprávnemu právnemu názoru a procesnému postupu odvolacieho súdu.

Z obsahu dovolania podaného sťažovateľom vyplýva, že ako skutkové dôvody a právny dôvod dovolania neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by mohli viesť k záveru, že mu bola odňatá možnosť konať pred odvolacím súdom tak, ako to vyplýva z jeho sťažnosti doručenej ústavnému súdu. Potvrďuje to nielen obsah jeho dovolania, ale aj závery dovolacieho súdu, kde je uvedené:

„Vzhľadom na zákonnú (§ 242 ods. 1 O. s. p.), povinnosť skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní, postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O. s. p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 238 O. s. p., ale sa komplexne zaoberal otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a) až g) O. s. p. (t. j. , či v danej veci nejde o prípad nedostatku právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, riadneho zastúpenia procesne nespôsobilého účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, nedostatku návrhu na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a rozhodovania vylúčeným sudcom, či konania súdom nesprávne obsadeným). Dovolací súd existenciu niektorej z vyššie uvedených väd však v konaní nezistil a ani sám žalovaný I/ ich existenciu netvrdil.“

Ak sťažovateľ v dovolaní neuplatnil v konaní pred najvyšším súdom dôvody dovolania, ktoré uvádza v sťažnosti doručenej ústavnému súdu, nesplnil základný ústavný predpoklad na to, aby bola založená právomoc ústavného súdu podľa čl. 127 ods. 1 ústavy a § 49 zákona o ústavnom súde. Podľa citovaných noriem ústavný súd poskytuje len vtedy ochranu základnému právu alebo právu podľa dohovoru, ak o tejto ochrane nerozhoduje iný súd. Iný súd však musí mať na poskytnutie takej ochrany (ochranou nie je úspech v konaní pred takým súdom) podnet predpísaný zákonnou úpravou konania pred ním, v tomto prípade to bolo dovolanie, ktorým by sťažovateľ skutkovo aj právne namietol odňatie možnosti konať pred odvolacím súdom. Sťažovateľ tak neurobil a tento nedostatok

v jeho procesnom úkone – dovolaní nemožno naprávať alebo nahrádzať sťažnosťou v konaní pred ústavným súdom.

Na tomto závere nemení nič to, že najvyšší súd sa v súlade s rozsahom jeho prieskumnej povinnosti určenej v § 242 ods. 1 OSP z úradnej povinnosti vyrovnal aj s dôvodmi zmätočnosti podľa § 237 OSP. Tento postup dovolacieho súdu totiž nemal oporu a základ v procesnej požiadavke sťažovateľa na preskúmanie postupu odvolacieho súdu v zmysle § 237 písm. f) OSP. Dovolací súd preto nemohol tento dôvod dovolania preskúmať v merite, ale bol obmedzený len na konštatovanie, že dovolateľ nevytýkal odňatie možnosti konať pred odvolacím súdom a najvyšší súd z úradnej moci takéto odňatie nezistil. Ústavný súd pripomína, že najvyšší súd konal o dovolaní v spore, t. j. v druhu civilného procesu, v ktorom zodpovednosť za výsledok konania spočíva predovšetkým na účastníkoch konania, ktorí sú povinní tvrdiť a dokazovať opodstatnenosť uplatneného nároku na súdnu ochranu, čo platí v celom rozsahu aj pre dovolacie konanie. Neunesenie tejto zodpovednosti sa nedá obísť tak, že účastník sporu sa namiesto na všeobecný súd obráti so sťažnosťou na ústavný súd a pritom na taký postup nebol žiaden ústavne akceptovaný dôvod.

Na tomto základe ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona pre nedostatok svojej právomoci. Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti bolo už bez právneho dôvodu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v návrhu na rozhodnutie.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. októbra 2004